

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

STĘSZÓW

(STOSZÓW. STESZÓW)

1. Nazwa

Historyczny układ ruralistyczny wsi

2. Czas powstania

1310, ok. 1600, 1835, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **WOŁOWSKI**

Gmina **WOŁÓW**

6. Współrzędne geograficzne

51°24'05"N 16°40'20"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości: ok. poł. XVIII w. - Stanischen; 1787, 1818 r. - Stanischen; 1829, 1830 r. - Slanschen; 1845 r. - Stanischen, Stanschen; 1873 r. - Stanischen; 1891, 1912, 1937, do 1945 r. - Stanschen.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Nazwa niemiecka jest zniekształconym zapisem fonetycznym nazwy polskiej-pierwotnej. Wydaje się, że brzmiała ona raczej Staniszków albo Staniszyn.

Historia wsi i dóbr: W 1310 r. Stęszów jest wsią biskupią. W XIII i XIV w. płaci dziesięcinę biskupowi wrocławskiemu. Ok. 1600 r. w Stęszowie wymienione są włóki kmieci, co świadczy o wymierzeniu wsi zgodnie z prawem niemieckim. W 1830, 1845 r. wieś leży w okręgu wołowskim. Należy do niej młyn wodny *Donnermühle (Dammermühle)*. W 1835 r. Tutejsze dobra sprzedano. W 1891, 1912, 1937 r. Tutejszy majątek ma status majątku rycerskiego.

Wieś wielodrożna usytuowana w „zagłębieniu” terenu. Jej drogi zakreślają czworokąt, którego niektóre boki są przedłużone. Zabudowa sytuuje się głównie przy drodze wychodzącej z północno-zachodniego narożnika oraz przy drugiej, wychodzącej z narożnika południowo-wschodniego. W południowo-wschodniej części wsi jest dosyć zwarta, a w całej wsi 1- i 1,5- kondygnacyjna. Cmentarz usytuowany na zachód od wsi, wśród pól.

Bibliografia:

- Richard Junke: Wohlau, Geschichte des Furstentums und des Kreises von ..., Wurzburg 1965, GŚŁ 50212 II, [RJ 1965]
- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dorfer, Flecken, Städte und anderen Orte der königliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845 [K. 1845, s.]
- Regesty Śląskie, pod redakcją Waclawa Korty, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5(1360), Wrocław 1992
- Schlesisches Güter-Adressbuch. Verzeichnis samtllicher Rittergueter und selbständigen Gutsbezirke, sowie der grosseren Landguter der Provinzen Nieder- und Oberschlesien Breslau 1891,1912, 1937
- Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wołów, Wrocław 2000
- Zimmermann F. A., Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.VII 1787

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zespołu folwarcznego oraz terenu dawnego cmentarza ewangelickiego.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość